

**Інновації в сучасній освіті: методологія, технології, ресурсне забезпечення,
дидактичні та виховні аспекти**

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 4. С. 375–383.

6. Шарапанюк А. Педагогічні засади музично-ритмічної діяльності у сучасних вітчизняних дошкільних навчальних закладах. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи.* 2012. № 40. С. 210–214.

**ВИКОРИСТАННЯ РЕЦЕПТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ЯК ДРУГОЇ**

Наталія Богданець-Білоskalенко

доктор педагогічних наук, професор

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Олена Фідкевич

кандидат філологічних наук,

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Досить широкої популярності у світі набула рецептивна технологія (EuroCom), розроблена у 90-х роках ХХ століття групою німецьких учених під керівництвом Х. Г. Кляйна (Університет дистанційної освіти в Хагені).

В українських закладах середньої освіти рецептивна технологія не тільки широко не використовується, але й навіть частково не апробована. Учителі не володіють інформацією про сутність цієї технології та її мету, умови запровадження; відсутні переклади українською європейських підручників EuroCom, дидактичних матеріалів, які її актуалізують; не створені курси для вчителів із запровадження технологій багатомовного навчання в освітню практику.

Наголосимо, що в аспекті дидактики багатомовності EuroCom розглядається як додатковий метод до традиційного викладання мов.

Рецептивна технологія спирається на розвиток рецептивних компетентностей читання і письма. В основі лежить перенесення (трансфер) знань з однієї спорідненої мови на іншу.

Проєкт EuroCom дає інформацію щодо споріднених мов та пропонує навчальні стратегії, які спрямовані на активізацію усіх наявних механізмів їхнього свідомого засвоєння на основі трансферу мовних знань і умінь, використання попереднього мовного досвіду.

Рецептивна технологія використовується також і у процесі формування здатності учнів до усної та письмової продуктивної комунікації.

Окреслимо основні засади рецептивної технології. Автори EuroCom виділяють сім мовних рівнів, які дають можливість в межах групи споріднених мов (романських, германських або слов'янських) виділити спільні для них елементи.

Ці сім рівнів отримали метафоричну назву «семи сит». Поділ роботи із новим текстом на сім сит спрямований на те, щоб полегшити роботу з осмислення інформації цього тексту.

Перше «сито» – це міжнародні слова, інтернаціоналізми.

Інновації в сучасній освіті: методологія, технології, ресурсне забезпечення, дидактичні та виховні аспекти

Друге – спільна лексика, яка присутня в усіх мовах групи. «Третє» – фонетичні відповідності (схожість звучання слів у різних мовах та усвідомлення можливих фонетичних відхилень);

«Четверте сито» зосереджує на правописі та вимові, встановленні співвідношення між звуком та графічним знаком, який його позначає.

«П'яте сито» стосується загальних для споріднених мов синтаксичних структур і використовує той факт, що у споріднених мовах існують структурно ідентичні синтаксичні структури.

«Шосте сито» розглядає морфосинтаксичні елементи (граматичні явища словозміни, словотвору) і надає основні формули для визначення різних шляхів розвитку різних граматичних елементів у мовами («Як ми розпізнаємо першу особу множини романських дієслів?»).

Нарешті, «сьоме сито» зі списками префіксів і суфіксів дозволяє розробити значення складних слів шляхом відокремлення елементів від кореневих слів. Наприкінці цього процесу, той, хто починає вивчати мову, дізнається, який великий запас знань він вже має, як багато він уміє.

Проведені нами експериментальні дослідження в межах вже наявних мовних курсів засвідчили, що рецептивна технологія є ефективною у процесі вивчення другої спорідненої іноземної мови, коли навчання починається з 5 класу або у старшій школі.

Позитивні результати використання цієї технології показали учні і в умовах одночасного вивчення рідної мови і української мови як державної, якщо ці мови є спорідненими, (наприклад використання загальної абетки, відомостей про текст, мовні явища тощо).

Діти молодшої вікової групи, як засвідчив експеримент, самостійно не дуже вправно можуть порівнювати мовні явища, знаходити схожі слова, граматичні конструкції, але цю роботу необхідно проводити системно, використовуючи ігрові форми роботи, залучаючи учнів до мовних експериментів, елементарних досліджень, проектної діяльності.

Рецептивна технологія надає можливість здобувачам освіти мобілізувати усі наявні механізми свідомого засвоєння споріднених мов, трансферу мовних знань і умінь, отриманих у процесі вивчення попередніх мов. У процесі системного використання такої технології відбувається: підвищення мотивації учнів та учениць; зменшення тривожності і страху перед вивченням нової мови; формування здатності до трансферу не тільки мовних явищ, але й культурних явищ, навчальних стратегій; підвищення інтенсивності розвитку аналітичних умінь; оптимізація процесу формування читацьких умінь.

Таким чином, використання елементів рецептивної технології стане ефективним у процесі вивчення української мови як другої в школах / класах з навчанням польською, чеською, болгарською та іншими спорідненими мовами.

Література:

1. Богданець-Білокаленко Н., Фідкевич О. Педагогічні умови реалізації рецептивної технології у контексті багатомовного навчання. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. № 2. С. 37-46.

2. Klein H. G. EuroComRom – Die sieben Siebe: Romanische Sprachen sofort lesen können. Aachen: Shaker, 2000. 287 с.

РОЗВИТОК ПОЧУТТЯ САМОВАРТНОСТІ ЗРОСТАЮЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Марія Бруяка

студентка 31 ДО

*Кременецька гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка
Науковий керівник – к.п.н., доцент Онищук І.А.*

Сучасні умови розбудови українського суспільства висувають вимоги до розвитку особистості, яка має бути самостійною, проявляти активність, схильна до саморозвитку, свідомо ставиться до себе, докладає зусиль до визнання своєї цінності іншими. Тому перед педагогами та батьками виникає потреба в оволодінні формами, методами роботи з виховання самовартності як базової ціннісної якості особистості. Це знайшло своє підтвердження у Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Концепції виховання особистості в умовах розвитку української державності», «Концепції гуманістичного виховання дітей та учнівської молоді», Конституції України, Законі України «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні, де самовартність визначено пріоритетною цінністю. Особливо актуальною зазначена проблема постає для початкової ланки освіти – дошкільної.

Різні аспекти розвитку самовартності зростаючої особистості висвітлені у наукових працях учених І. Беха, Н. Дятленко, О. Кононко, О. Коротовських, В. Котирло, В. Сухомлинського, С. Удовицької, Н. Чиренко та інших. На думку науковців, дошкільний вік є найбільш сенситивний для формування в ранньому онтогенезі зачатків самовартності, оскільки саме в цей період життя закладаються основи ціннісних орієнтацій особистості, виникають перші світоглядні уявлення, спостерігається надзвичайна пластичність психіки (Л. Виготський, С. Рубінштейн); висока емоційна сприйнятливність (О. Запорожець); з'являються такі особистісні новоутворення, як внутрішні етичні інстанції (Л. Божович, Д. Ельконін); формується самооцінка (М. Лісіна, О. Сілвестру). Вищезазначені характеристики є підґрунтям для закладення основ особистості дитини, її ставлення до довкілля, до самої себе, до інших, засвоєння моральних норм поведінки, формування базових якостей.

Значущим для нашого наукового пошуку є дослідження О. Кононко щодо розвитку самовартності у дітей дошкільного віку. Так, дослідниця визначає самовартність як складний феномен, що поєднує в собі усвідомлення особистістю мотиву свого вчинку, самооцінку, самоконтроль, вольові зусилля, переживання за результат виконаної справи, гордість за свої досягнення, повагу до себе (самоповага), повагу до інших [2].

Отож, відповідно до вищенаведеного проблема розвитку самовартності дошкільника є актуальною.

Метою статті є на основі аналізу наукової літератури розкрити деякі особливості розвитку почуття самовартності дошкільника.